

MALTA

QORTI CIVILI

PRIM' AWLA

ONOR. IMHALLEF

JOSEPH AZZOPARDI

Seduta tat-8 ta' Lulju, 2015

Citazzjoni Numru. 1326/2010

**Arcidiacono Limited u Boris
Arcidiacono Limited**

-vs-

- 1. Kunsill Lokali Msida;**
- 2. Korporazzjoni Enemalta u**
- 3. Nexos Street Lighting Limited**

Il-Qorti,

Rat ir-rikors ġuramentat ipprezentat fit-22 ta' Diċembru 2010 li permezz tiegħu s-socjetajiet attriċi ppremettew:

Kopja Informali ta' Sentenza

1. Illi l-kumpaniji esponenti huma proprjetarji u jinstabu fil-pussess tax-"showroom" bl-isem "Boris Arcidiacono" illi tinstab f'Rue D'Argens, Msida;
2. Illi nhar l-Erbgħa 10 ta' Novembru, 2010 il-konvenuti Kunsill Lokali, Msida u l-Korporazzjoni Enemalta, jew min minnhom, tramite s-servizzi tal-kumpanija konvenuta Nexos Street Lighting Limited għamlu xogħlijiet fuq il-faċċata ta' l-imsemmija "showroom" bl-isem "Boris Arcidiacono" illi tinstab f'Rue D'Argens, Msida liema xogħlijiet jikkonsistu fit-twahhil ta' lampa ma' l-imsemmija faċċata u fil-mgħodija ta' "wires" ta' l-elettriku tul l-istess faċċata;
3. Illi dawn ix-xogħlijiet saru eżattament wara illi l-kumpaniji esponenti lestew xogħlijiet ta' rinnovazzjoni fuq l-istess faċċata bi spejjez kunsiderevoli;
4. Illi x-xogħlijiet in kwistjoni mhux biss ġew ordnati u saru mingħajr konsultazzjoni u kunsens tal-kumpaniji esponenti iżda saru kontra l-volonta u minkejja l-protesti ta' l-istess sabiex dawn ix-xogħlijiet ma jsirux u għalhekk tali xogħlijiet saru b'mod vjolenti, abbużiv u illegali;
5. Illi tali xogħlijiet saru bi ksur tal-jeddijiet tal-kumpaniji esponenti in kwantu l-konvenuti jew min minnhom naqqsu u nehew il-pussess illi kienu jgawdu l-kumpaniji esponenti u għalhekk ikkommettew spoll vjolenti għas-skapitu tal-kumpaniji esponenti;
6. Illi minkejja illi l-konvenuti ġew interpellati permezz ta' protest ġudizzjarju ipprezentat fir-registru ta' dina l-Onorabli Qorti nhar il-11 ta' Novembru, 2010 sabiex jirreintegraw lill-kumpaniji esponenti fil-pussess u dana billi jerggħu jqegħdu kollox fl-istat ta'

qabel il-kumpaniji esponenti ma batew l-ispoll u dana billi jagħmlu u jezegwixxu l-azzjonijiet u x-xogħlijiet kollha necessarji sabiex jitnehhew il-lampa u l-*wires* ta' l-elettriku mqiegħda u mgħoddija mal-faċċata imsemmija, il-konvenuti mhux biss baqgħu inadempjenti iżda saħansitra lanqas wiegħbu għal tali interpellazzjoni;

7. Illi għalhekk kellha ssir din il-kawza;
8. Illi dawn il-fatti l-esponenti jafhom personalment;

Għaldaqstant jgħidu l-konvenuti, prevja kwalsijasi dikjarazzjoni neċessarja u opportuna u għar-ragunijiet premissi, għaliex m'għandhiex dina l-Onorabbli Qorti:

1. Tiddikjara u tiddeciedi illi l-konvenuti jew min minnhom spussessaw u spoljaw b'mod vjolenti lill-kumpaniji esponenti mill-pussess illi huma kienu jgawdu u dana senjatament meta l-konvenuti jew min minnhom għamlu xogħlijiet fuq il-faċċata ta' l-imsemmija "showroom" bl-isem "Boris Arcidiacono" illi tinstab f'Rue D'Argens, Msida liema xogħlijiet jikkonsistu fit-twawhil ta' lampa ma' l-imsemmija faċċata u fil-mgħodija ta' "wires" ta' l-elettriku tul l-istess faċċata;
2. Tikkundanna lill-konvenuti jew min minnhom sabiex fi zmien qasir u perentorju illi jiġi lilhom prefiss minn dina l-Onorabbli Qorti jirrintegraw lill-kumpaniji esponenti fil-pussess u dana billi jerġgħu jqegħdu kollox fl-istat ta' qabel il-kumpaniji esponenti ma batew l-ispoll u dana billi jgħamlu u jezegwixxu l-azzjonijiet u x-xogħlijiet kollha neċessarji illi jiġu lilhom ordnati minn dina l-Onorabbli Qorti, senjatament

izda mhux limitatament billi jnehhu l-lampa u l-*wires* tal-elettriku mqiegħda mal-faċċata imsemmija;

3. Fin-nuqqas ta' adempiment min-naha tal-konvenuti jew min minnhom, tawtorizza lill-kumpaniji esponenti sabiex jieħdu dawk il-miżuri kollha u / jew jeżegwixxu dawk ix-xogħlijiet kollha neċessarji sabiex jieħdu lura l-pussess effettiv tal-proprjeta' kollha tagħhom, inkluza l-faċċata, jekk ikun hemm bzonn taht is-sorveljanza ta' perit nominat minn dina l-Onorabbli Qorti, kollox a spejjeż tal-konvenuti jew min minnhom, u skond kull direzzjoni jew ordni illi dina l-Onorabbli Qorti jidhrilha illi jkun neccessarju jew opportun skond ic-cirkostanzi tal-kaz;

Bl-ispejjeż inklużi dawk tal-protest ġudizzjarju pprezentat nhar il-11 ta' Novembru, 2010, kontra l-konvenuti jew min minnhom, li huma minn issa stess ingunti in subizzjoni.

B'riżerva għal kull azzjoni spettanti lill-kumpaniji esponenti skond il-liġi, senjatament l-azzjoni għad-danni.

Rat id-dikjarazzjoni maħlufa tal-atturi u l-lista tax-xhieda.

Rat ir-risposta ġuramentata preżentata mill-Korporazzjoni Enemalta fis-26 ta' Jannar 2011 fejn eċċepew:

Illi t-talbiet attriċi huma nfondati kemm fil-fatt kif ukoll fid-dritt u għandhom jiġu miċħuda bl-ispejjeż *stante* illi:

1. Preliminarjament il-Korporazzjoni Enemalta mhijiex il-legittima kontradittriċi f'din il-kawza *stante* illi l-

Korporazzjoni ntimata ma kinitx responsabbli għat-twaħħil tal-lampa li fuqu hija bbażata din il-kawża, għad li l-fili elettrici huma tal-korporazzjoni, tant li fil-fatt ix-xogħlijiet saru mill-kuntrattur tal-kunsill lokali ntimat u barra minn hekk *stante* illi l-Korporazzjoni Enemalta mhijiex responsabbli tal-lampa in kwistjoni illi jaqa' taht ir-responsabbilta' tal-kunsill lokali intimat;

2. Illi sussidjarjament u mingħajr preġudizzju għas-suespost il-premessi tas-soċjetajiet rikorrenti xejn ma huma preċiżi *stante* illi t-tagħmir in kwistjoni kien ilu żmien twil hemmhekk, tneżża provizorjament sabiex is-soċjetajiet rikorrenti setgħu jagħmlu xi xogħlijiet tagħhom u reġgħu tpoġġew meta dawn ix-xogħlijiet twettqu;

Għaldaqstant, in vista tas-suespost, il-Korporazzjoni esponenti titlob bir-rispett li din l-Onorabbli Qorti jogħgobha tiċhad it-talbiet rikorrenti bl-ispejjeż;

Rat id-dikjarazzjoni maħlufa tal-Korporazzjoni konvenuta u l-lista tax-xhieda.

Rat ir-risposta ġuramentata preżentata mill-Kunsill Lokali Msida fid-9 ta' Frar 2011 fejn eċċepew:

1. Illi t-talbiet attrici huma nfondati fil-fatt u fi dritt u dan kif ser jirriżulta mit-trattazzjoni tal-kawża.
2. Illi l-esponenti ma kkommettew ebda spoll vjolenti u abbużiv kontra l-volonta' tas-soċjetajiet attrici peress illi l-Kunsill Lokali ma wettaq l-ebda att abitarju iżda sempliċiment reġa' rreprestina l-qagħda kif hekk kienet għal

snin twal qabel ma l-istess soċjetajiet attriċi jew tat-terzi mqabbdin minnhom qabdu u neħħew il-bozza u kull linja ta' elettriku li kien hemm mal-faċċata tax-showroom.

3. Fit-tieni lok dak li għamlu l-eċċipjenti sar di diritto skond il-poter lilhom konferit mill-Liġi biex jerġgħu jqegħdu kollox fi stat *ante quo* ir-rimozzjoni tal-istess bozza u l-linji tal-elettriku dan *parte* tas-soċjetajiet attriċi jew tal-persuni nkarigati minnhom, u dan peress illi kien diġa' jeżisti servitu legali għall-utilita' pubblika għal snin twal.
4. Illi bla preġudizzju għal premess, f'kull każ l-esponenti jinvokaw il-prinċipju '*vim vi repellere licet*'.

Salvi eċċezzjonijiet oħra.

Bl-ispejjeż kontra is-soċjetajiet attriċi ngunti minn issa in subizzjoni.

Rat id-dikjarazzjoni maħlufa tal-konvenut Kunsill Lokali Msida u l-lista tax-xhieda.

Rat ir-risposta ġuramentata preżentata mis-soċjeta' Nexos Street Lighting Limited fit-23 ta' Marzu 2011 fejn eċċepew:

1. Illi fl-ewwel lok, it-talbiet attriċi huma nfondati fil-fatt u fid-dritt *stante* li l-elementi neċessarji u stabbiliti mill-ġurisprudenza tal-Qrati tagħna, sabiex tirnexxi l-*actio spolia* ma jissussistux fil-każ odjern u dan kif ser jiġi ppruvat waqt it-trattazzjoni tal-kawża;

Kopja Informali ta' Sentenza

2. Illi mingħajr preġudizzju għas-suespost, fit-tieni lok, is-socjeta' konvenuta ma kkommettiet l-ebda spoll kontra l-atturi;
3. Illi mingħajr preġudizzju għas-suespost, fit-tielet lok u fi kwalunkwe każ, is-socjeta' konvenuta aġixxiet fuq inkarigu mogħti lilha *qua* kuntrattur fix-xogħol tad-dawl fit-toroq, mill-Kunsill Lokali Msida u dan skond id-delega mogħtija lill-istess kunsill permezz tal-Avviż Legali 114 tal-2002 (Legislazzjoni Sussidjarja 363.91) fir-rigward tal-manutenzjoni tal-istallazzjonijiet tat-tidwil kollu fit-toroq fil-lokal;
4. Illi mingħajr preġudizzju għas-suespost, il-lampa mertu tal-kawża fl-ismijiet premissi, tikkostitwixxi 'lampa pubblika' kif definita fl-Artikolu 40 tal-Att dwar l-Enemalta (Kap 272 tal-Liġijiet ta' Malta) u s-socjeta' konvenuta tissottometti illi fir-rigward ta' din l-imsemmija lampa pubblika teżisti servitu legali għall-utilita' pubblika, liema servitu ilha teżisti għal snin twal;
5. Illi mingħajr preġudizzju għas-suespost, fir-rigward tal-kap tal-ispejjeż, is-socjeta' konvenuta m'għandhiex tbatlha l-ispejjeż ta' dawn il-proċeduri u dana *stante illi se mai*, r-responsabbilita' tal-azzjoni mertu ta' dan il-każ għandha tingarr mill-Kunsill Lokali Msida;
6. Salv eċċezzjonijiet ulterjuri.

Rat id-dikjarazzjoni maħlufa tas-socjeta' konvenuta u l-lista tax-xhieda.

Rat l-affidavits;

Semgħet il-provi;

Rat l-atti proċesswali u l-verbal tas-seduta tal-31 ta' Mejju 2013 fejn il-kawża tħalliet għas-sentenza wara li l-Avukati rispettivi għamlu d-debita trattazzjoni tagħhom;

Ikkunsidrat:

Illi kif jidher ċar mir-rikors promotur din hija kawża ta' spoll. Il-kumpanija attriċi qed issostni illi l-konvenuti kkomettew dan l-ispoll meta għamlu lampa fuq il-faċċata tal-istabbiliment proprjeta' tagħhom. Kif hu magħruf huma tlieta l-elementi rikjesti biex azzjoni ta' spoll tirnexxi, u ċjoe':

1. il-pussess – ***possedisse***;
2. li l-azzjoni spoljattiva li tkun saret bil-moħbi jew kontra l-volonta tal-attur – ***spoliatum fuisse***; u
3. li l-azzjoni ssir fi żmien xahrejn minn meta jkun seħħ l-ispoll – ***infra bimestre deduxisse***.

Illi l-konvenuti qed jikkontestaw li s-soċjeta' attriċi għet spussessata għar-raġunijiet imsemmija aktar qabel fir-risposti għuramentati rispettivi tagħhom.

Illi fil-kawża deciza mill-Qorti tal-Appell fit-28 ta' Mejju 1956 fl-ismijiet **“Vincenzina Cassar et vs Annetto Xuereb Montebello”** ingħad illi:

“Il-ġurisprudenza tat-Tribunali tagħna dejjem kienet kostanti fl-interpretazzjoni ta' dawn il-liġijiet, fis-sens li l-azzjoni ta' spoll hija 'di ordine pubblico', unikament u esklussivament intiza biex timpedixxi li wieħed jagħmel ġustizzja b'idejh mingħajr l-intervent tat-tribunal ċivili u tipprevjeni l-konsegwenzi deplorevoli ta' aġir simili. Għalhekk il-liġi tivvjeta l-allegazzjoni ta' kwalsiasi eċċezzjoni li ma tkunx dilatorja kontra r-reintegrazzjoni u tiċċirkoskrivi l-eżami tal-Qorti għall-fatt biss tal-pussess u tal-ispoll denunzjat. Ir-reintegrazzjoni għandha dejjem tiġi ordnata mill-Qorti, kwantunkwe l-pussess jista' jkun vizzjat, u min jikkommetti l-ispoll ikun il-veru proprjetarju tal-ħaġa li minnha l-possessur tagħha jkun ġie spoljat.”

Illi f'din is-sentenza l-Qorti ċċitat sentenza riportata fil-**Volum XXXIII-ii-83** illi rriteniet *“he la reintegrazione dovrà essere dalla Corte ordinate, comunque viziato possa essere il possesso dell'attore, comunque il citato possa essere il vero proprietario della cosa di cui l'attore avesse sofferto lo spoglio; sicche' l'indagine intorno alla legittimita' del possesso, da farsi in altra sede, tornerebbe oziosa in questo giudizio.”*

Illi fis-sentenza **“Delia vs Schembri”** (Prim' Awla – 4 ta' Frar 1958) ġie ritenut illi:

“L-azzjoni ta' spoll isservi biex tipproteġi l-pussess, ikun x'ikun ... li jiġi vjolentement jew okkultament meħud mingħand il-possessur jew detentur, u ġie deciz kemm-il darba li tapplika wkoll għat-

tutela tal-kwazi pussess tad-drittijiet legali, u hija inerenti għall-fatt ta' min b'awtorita' privata ... jagħmel għad-dannu ta' terza persuna att li għalkemm jista' jkollu dritt għalih ma jistax jeżercitah mingħajr intervent tal-Qorti."

Illi fi kliem **Pacifici Mazzoni** spoll vjotent huwa *"qualunque atto arbitrario che per forza privata si compia contro la volontarieta' dello spogliato"*. (Vol III Sez. 52).

Illi kif ukoll intqal fil-kawża **"Margherita Fenech vs Pawla Zammit"** deciza fit-12 ta' April 1958:

"L-actio spoliee hija radikata pjuttost fuq l-esigjenzi ta' utilita' soċjali milli fuq il-prinċipju assolut ta' ġustizzja hija eminentement intiża l-protezzjoni ta' kwalunkwe pussess u jiġi impedit li ċittadin privat li jieħu l-igi f'idejh; b'mod li l-fini tagħha huwa dak li jiġi restawrat l-istat tal-pussess li jkun ġie skonvolt jew turbat."

Illi wiehed ukoll isib dikjarat illi:

*"Kif kellha okkażjoni tesprimi ruħha l-Onorabbli Qorti tal-Appell, l-indaġini li trid issir hija waħda limitatissima, rigoruża u skarna u ma tinsab f'ebda leġislazzjoni oħra, u kompliet tgħid illi għalhekk indaġinijiet ibbażati fuq x'jgħidu u ma jgħidux ġuristi u awturi Franciżi u Taljani huwa għal kollox irrilevanti u inapplikabbli fil-kuntest tal-ordinament ġuridiku tagħna – Appell Ċivili – **"Cardona vs Tabone"** – deciza fid-9 ta' Marzu 1992).*

Illi l-Qorti tibda biex tgħid li s-soċjeta' attriċi kienet kif jingħad bl-Ingliż u se tittraduċi l-Qorti 'ekonomika mas-sewwa' fir-rikors promotur tagħha. Li ġara kien li f'xi żmien hija ddeċidiet li tagħmel xogħol ta' tisbieħ tal-faċċata tagħha, kif kellha kull dritt li tagħmel, u biex tagħmel dan talbet il-permess li tneħhi l-lampa in kwistjoni li kienet ilha hemm għexieren ta' snin skond kif jirriżulta ampjament mill-provi. Jirriżulta li meta sar dan ix-xogħol is-sidien tas-soċjeta' attriċi approfittaw ruħhom minn din is-sitwazzjoni u ma reggħux waħhlu l-lampa għaliex evidentement kienet qed iddejjaqhom. Kien dan li wassal lill-Kunsill konvenut jinkariga lis-soċjeta' Nexos terġa' twaħhal lampa fejn kienet qabel (naturalment mhux l-istess lampa iżda waħda ġdida) wara li ottjeniet il-permess tal-Korporazzjoni konvenuta. Dan ma jikkostitwixxi ebda spoll; l-azzjoni ta' spoll hija ntiza għal kontra min jikser l-ordni pubblika u mhux kontra awtorita' lokali li tagħmel dmirha meta terġa' tirripristina d-dawl fi triq prinċipali għall-benefiċċju tar-residenti u ta' min jgħaddi minn dik it-triq. Dan ma jfissirx li awtorita' pubblika, tkun min tkun, ma tistax tkun responsabbli għal spoll, iżda dan ċertament ma japplikax għall-każ in eżami.

Illi *oltre* dan anke jekk wiehed jasal biex jgħid li kif irreaġixxa l-Kunsill jikkostitwixxi spoll (li l-Qorti jidhrilha li mhux il-każ), dan għamlu biex ipatti għall-ispoll kommess mill-istess attriċi meta qalgħet il-lampa u ma reggħetx poggietha f'postha. Infatti f'każ bħal dan japplika l-prinċipju '*vim vi repellere licet*'; fuq dan l-aspett, il-Qorti tal-Appell fil-kawża "**Camilleri vs Bonello**" (deċiża fil-5 t'Ottubru 1998) iċċitat sentenza antika (**Vol XXIV pt 1 pagna 281**) illi rriteniet illi:

"Dell' altro canto chi rimuove ostacoli trovati el passaggio ale proprie terre per apririvi l' accesso che prima possedeva non fa' atto violento, ne' commette spoglio, ne' si fa' giustizia da se ma

esercita il suo diritto entro i limiti del suo possesso, o meglio, afferma e continua il proprio possesso di cui era in godimento legittimo che fu turbato da chi ha posto quegli ostacoli.”

Illi l-Qorti mbagħad qalet li dan naturalment japplika *a contrario senso*. Din il-Qorti tħoss li dan il-bran appena ċitat jista' japplika perfettament għall-każ in eżami.

DEĊIŻJONI

Għal dawn il-motivi, il-Qorti tiddeċiedi din il-kawża billi tilqa' l-eċċezzjonijiet tal-konvenuti u tiċħad it-talbiet attriċi.

L-ispejjeż jithallsu mis-soċjeta' attriċi.

Moqrija.

< Sentenza Finali >

-----TMIEM-----